Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca de Ca n'Arbocet nou

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Ca n'Arbocet nou
Alçada:	441

Coordenades:

Latitud:	41.71157
Longitud:	1.92569
UTM Est (X):	410627
UTM Nord (Y):	4618311

Classificació

Número de fitxa	08182 - 45
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Popular
Segle	XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	En parlar amb el propietari del terreny, sr. Josep Fitó, ens explica que donada l'antigor de la barraca, i veient algun moviment estructural, va decidir restaurar-la. Amb una retro-excavadora va descalçar tot el marge posterior on estava recolzada per poder-la consolidar. Va refer totes les juntes amb morter de calç. A la façana principal va consolidar les llindes i els brancals tan pel que fa a l'aixopluc per l'animal de càrrega com per l'estança del pagès pròpiament dita. Les llindes han estat substituïdes per una bigueta de ferro i els brancals són totalment rectes per a les dues obertures. El terra s'ha arrebossat amb una xapa molt fina de ciment. La coberta de lloses planes de l'aixopluc s'ha lliscat amb ciment de calç per consolidar-lo i evitar filtracions. El cobriment de terra es manté intacte gràcies a la presència d'una planta anomenada Iris pallida (un gènere de plantes amb flor monocotiledònies de la família de les iridàcies).
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent

Accés	Restringit
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	08181A00600028
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 17/09/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en un marge, al costat d'un bancal sembrat de vinya i arbres fruiters de Ca n'Arbocet Nou. Es tracta d'una construcció de planta doble, composta per dues estances separades (sense comunicació interior), formant un únic cos. Presenta una forma rectangular de 5,00 metres de façana per 3,8 metres de profunditat. A la dreta hi ha l'estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega, i a l'esquerra, l'estança pel pagès o vinyataire. L'aixopluc presenta una estructura interior troncocònica, amb coberta de filada de lloses. L'estança mesura 0,70 metres d'amplada per 1,43 metres d'alçada i una fondària total de 3 metres. El gruix dels brancals és de 0,45 metres i per sobre s'ha col·locat una nova llosa de pedra ben retallada que fa funció de llinda. Originàriament, els brancals tenien la forma d'arc característic de les construccions dobles amb aixopluc per fer passar el cos de l'animal. Al fons, hi ha la menjadora, feta al damunt d'un muret de 0,80 metres d'alçada per 0,70 metres de fondària amb un tronc d'alzina per donar profunditat i poder-ho posar el farratge per l'animal. La barraca pel pagès, aprofita el mur de construcció mitjaner. És de planta quadrangular, de 2,40 per 2,05 metres (mesures preses a l'interior). La coberta és de volta per aproximació de filades. El gruix dels murs és de 55 cm. Els brancals o muntants són verticals, fets amb blocs de pedra força ben escairats. La llinda ha desaparegut; al seu lloc s'hi ha col·locat una bigueta de ferro. La porta mesura 1,08 metres d'alçada per 0,75 metres d'amplada. Disposa d'una obertura a mena d'espitllera orientada a l'oest que permet la ventilació i l'entrada de la llum. Te un tinell arran de terra. La barraca està orientada al sud. La seva ubicació original era adossada a un marge que ha desaparegut per ampliació del bancal, quedant la barraca als quatre vents. Per aquest motiu la façana posterior no està ben alineada. Tot el conjunt ha estat consolidat i la pedra rejuntada amb morter. Un cop reforçada la coberta s'hi ha plantat Iris pallida (un gènere de plantes amb flor monocotiledònies de la família de les iridàcies). També s'ha arrebossat el terra amb una xapa molt prima de ciment per evitar que els animals hi puguin establir el cau. Al costat dret de la façana principal s'hi ha col·locat un rellotge de sol de sèrie. La barraca està orientada al sud. Molt a prop de la barraca hi ha una cisterna o dipòsit de planta rectangular que mesura 0,90 cm d'amplada per 1,80 metres de llargària i 1,50 metres de fondària (mides preses a l'interior). Ja no conserva la coberta per aproximació de filades però ha estat restaurat i disposa d'una coberta moderna per tal d'evitar que hi entri la fullaraca o hi pugui caure un animal. Recull les aigües pluvials a partir de la restauració de les antigues canalitzacions antigues.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3040. Les barraques amb coberta de filada de lloses, presenten totes les característiques de la falsa volta, però amb una base oval o allargada, cosa que obliga a fer un tancament superior amb diverses lloses o peces, sovint de grans dimensions. És un dels tipus constructius més antics.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres. SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43. SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa. SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52. SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

http://wikipedra.catpaisatge.net/